

Avskaffa AT på universitetssjukhusen – för bättre utbildning!

»Landsting söker utomlands för att råda bot på läkarbrist» (Läkartidning- en 7/00). Det gäller Kalmar och Skaraborg. »Ta ansvar för arbetsmiljön och de läkare som redan finns här i stället», säger Läkarförbundet i samma nummer. Genom personligt bemötande och flexibilitet har man i Arvika fått fler AT-tjänster tillsatta, redovisas i 11/00. Det är nog goda initiativ, men det räcker inte. Läkarbristen är relativ!

Kö i Stockholm, vakanser i norr

Landstingsförbundets enkät till landstingen visar att i Stockholm är det kö till AT-blocken. Ändå hade man 167 stycken 1999. I Norrbotten är antalet vakanta block samtidigt större än någonsin. Bara två av åtta AT-block har blivit tillsatta i Hälsingland i år (Läkartidningen 10/00). Sedan Socialstyrelsen i mitten av 1990-talet slutade fördela AT-blocken har antalet block i

Stockholm ökat mycket kraftigt, från 100 till 160 i år.

Socialstyrelsen säger: Vi har ingen läkarbrist, men de nyexaminerade finns i Stockholm och utflyttningen är liten. Av de 900 som legitimerades 1989 fanns i juni 1999 462 stycken i Stockholm, Göteborg och Malmö (enligt Clas Tollin, Socialstyrelsen, på möte med Södra regionvårdsnämnden den 20 januari 2000). Landstingen slåss alltså med mycket ojämna vapen om AT-läkarna sedan Socialstyrelsen slutade styra fördelningen.

Bättre utbildning i landsorten

Men vore det inte synd om AT-läkarna om man tvingade ut dem i landsorten? Nej, absolut inte. De skulle få en mycket bättre utbildning, bli bättre läkare och sedan även bättre forskare med en god klinisk bas.

Som studierektor och f d AT-läkare på universitetssjukhus vet jag att mål-

beskrivningens allmänna mål – »Under AT ska AT-läkaren uppnå en god förmåga att självständigt och med hög säkerhet kunna utföra de medicinska basrutinerna i hälso- och sjukvården» – inte alltid uppfylls på universitetssjukhus.

Som vårdcentralschef letade jag framför allt efter kolleger som hade gjort tidigare tjänstgöring, helst redan från AT, utanför universitetssorter.

Uppmaning till beslutsfattarna

Jag vill alltså uppmana Socialstyrelsen och Landstingsförbundet att gemensamt se till att fördela läkarna bättre till Sveriges folk, ge AT-läkarna bättre utbildning och ge forskningsjukhusen läkare med en bättre klinisk bas – genom att avskaffa AT på universitetssjukhusen.

Elisabeth Jaenson

distriktsläkare och studierektor, Sorgenfrimottagningen, Malmö

Läkarförbundet sviker sitt första bud – Skarp protest mot förbundets agerande i inhemskt "Sacharow-fall"

Först vill jag försäkra att alla sakförhållanden i den i Tage Danielssons mening osannolika historia som jag av utrymmesskäl blott kan teckna några konturer av här är autentiska. Det rör sig om en organiserad »människojakt» (insändare i Östgötakorrespondenten av den 17/2) som sedan flera år pågått mot ett gift par; hustrun god läkare och maken (nu f d) universitetslektor i Linköping.

Många seriösa aspekter

Det finns många seriösa aspekter på det inhemska Sacharow-fall det är frågan om. Det handlar – uttryckt i de arbetsrättsliga termer som jag finner slutligen kvarstå och som måste vara Läkarförbundets oförytterliga åtagande att förfäktat utifrån den ståndpunkten – om en distriktsläkare i Linköping som i januari 1996 tackade ja till ett personligt specialerbjudande om tillsvidareanställning, vilket både Landstinget och Läkarförbundet sedermera omtolkade till att hon egentligen menade nej. I juni 1997 blev hon avstängd från att arbeta

med patienter i landstinget. Än en gång skulle hon ha tackat nej till ett erbjudande om fast tjänst som Läkarförbundet ånyo ordnat och hon skriftligen accepterat. Upprepade försök att få verka som läkare i Östergötland blev sedan resultatlösa. Hon har belagts med yrkesförbud utan att kollegor eller Läkarförbundet opponerar sig.

Domen överklagad till AD

Två år senare vann hon i tingsrätten som dömde ut ett skadestånd på en miljon kronor. Landstinget har överklagat till Arbetsdomstolen som satt ut målet till 13 april 2000. I augusti 1999 hade Arbetsdomstolen godkänt uppsägningen av hennes make. Sedan november 1998 arbetar hon som distriktsläkare i Kalmar landsting. Hon är facklig förtroendeman och skyddsombud för Läkarförbundet.

I detta sammanhang vill jag koncentrera mig på en protest mot den icke blott fega och osolidariska utan verksamt destruktiva medlöparroll som jag

hävdar att Läkarförbundet både lokalt och nationellt spelat visavi vår kollega och som för henne resulterat i exil och yrkesförbud i Östergötland. Jag protesterar i egenskap av akademisk ämnesföreträdare för den disciplin, allmänmedicin, som läkaren i fråga tillhör. Och låt mig då först säga att det finns inga som helst dubier om att vår kollega är en duktig läkare; empatisk, engagerad, energisk, uppskattad av patienter och team, utan en fläck i protokollet. Det enda avbräck som manschauvinistiskt kunnat exploateras av vedersakarerna var att hon innan klappjakten startade tog sig tid och ledighet att vårda sitt leukemisjuka barn!

Har inte gjort fel

Vad nu då? Så kan det väl inte gå till? Hon måste väl ha gjort något fel i alla fall! Fast nej, det har hon inte. Det kusliga är att det inte är för egen skull hon klär skott, utan för sin makes. När arbetsförmedlingen frågar landstinget varför läkaren inte får arbeta i Östergötland ges

ANNONS

ANNONS

svaret att det beror på att hon är gift med f d universitetslektorn, vars värsta brott är att han framgångsrikt kunnat hjälpa utsatta medmänniskor på folkrättens sida mot några av de mer prominenta bland ortens pappåsepotentater.

Nu gäller det Läkarförbundets roll och agerande: MED det, skall vi säga, maskulina koteri av båda könen som i realiteten styr och ställer i det salvelsefulla Wadköping, och MOT vår i primärvendettan sin make städse trofasta kvinnliga kollega. Läkarförbundet har först ordnat en tjänst och därefter verkat inte blott undfallande och svikligt utan aktivt fördärvligt mot henne.

En fackförenings första plikt

Vad är en fackförenings första plikt? Att blind och döv för allt annat blott bistå sina medlemmar! Här har tvärtom i dokumenterade fakta Läkarförbundet, lokalt och sedan även centralt, konsekvent sålt ut sin medlem! »Vad är det för spel som pågår?» har jag därför undrat vid muntliga kontakter. Då har jag patroniserande fått höra att »Du vet inte allt».

Nähä, men det kan inte finnas något. En fackförening varde uteslutet att driva bondeoffer med lojala, avgiftsbetalande, ja, t o m förtroendeengagerade medlemmar! Att kohandel utövas i

andra nomenklaturer är en kräftsvulst i det svenska samhällsskicket och inget för Läkarförbundet att haka på! Vad har vår kollega i åratal lagt ner tusentals kronor och god tro och uppoffrande samarbete för? I själva verket har hon finansierat krafter som angriper henne. Det är ett bedrägeri som det inte finns något undantag eller någon ursäkt för.

Fackförbundet skall ställa upp

När en medlem kallar skall ett fackförbund ställa upp, om så i Termopyle, punkt och slut. Och vår kollega har sannerligen kallat. Men Läkarförbundet har inte bara ignorerat utan deltagit i konspirationen mot henne. Så vår tappra och skickliga kollega har, sitt yrkes och kallsuveränitet likmätigt, fått driva sin till slut rättsliga kamp allena. Det enda Läkarförbundet synbart har gjort under dessa år av yttersta umbäranden för sin medlem har varit att på ett starkt rättsförledande sätt offentligt deklarerat att man inte ställde upp på hennes sida eftersom man anser hennes sak förlorad!

Nåväl, så går då vår kollega på egen hand och vinner! I Linköpings tingsrätt slår tre eniga domare fast att hon tackat ja till den tjänst som Läkarförbundet ordnat till henne i januari 1996. Bestörtningen är stor i etablissemanget.

Och i sista minuten före tiden rann ut överklagade landstingsledningen det otvetydiga domslutet, därmed ytterligare missbrukande offentliga finanser och ett redan hårt ansträngt rättsväsen in absurdam.

Nu vore det väl läge för det balda kavalieriet att göra entré på galgbacken, åtminstone för att trumpeta ut det felaktiga i att trakassera en av de sina med okynnesöverklaganden. Vår kollega skriver ett brev till Stockholm, utbedjande sig av sin egen förening ett slutligt stöd i högsta instans för sin sak och sin uppfattning. Från den centrala förbundsjuristen får hon tillbaka en vitmenad dementi – i sista hand också av hans eget ämbete, etos och berättigande – genom hånfullt ironiserande ordvändningar av hennes angelägna frågor.

Har man förmågan och förtroendet att bruka ordets makt är det en skyldighet för Läkarförbundet att tråda fram och påtala det oacceptabla i att en medlem utsätts för grym civil förföljelse. Så vitt jag kan förstå består Läkarförbundets uteslutande insatser för sin medlem fortfarande i att liknöjt applådera den skramlande bödelskarren. Det förbundet tillhör jag inte.

Erik Trell

professor i allmänmedicin, Linköping

Replik:

Målet i AD handlar om när ett anställningsavtal föreligger

Är en facklig organisation skyldig att driva en tvist till domstol om en medlem så önskar? Frågan är mycket väsentlig och följaktligen grundligt diskuterad i fackliga policyssammanhang. Såväl Läkarförbundet som andra fackliga organisationer torde dock besvara frågan med nej. Modellen för tvistelösning inom arbetsrätten består av två steg. I första hand skall parterna genom lokala och centrala förhandlingar söka lösa tvisten. Först när dessa förhandlingar misslyckats kan frågan föras till Arbetsdomstolen (AD) som är första och sista domstolsinstans när en organisation för talan.

Detta gäller i Läkarförbundet

Mot denna bakgrund gäller följande principer i Läkarförbundet. Om åsyftat eller åtminstone godtagbart resultat uppnås i förhandlingar förs inte tvisten till AD. Har ett sådant resultat inte uppnåtts görs en bedömning dels av de juri-

diska möjligheterna till framgång, dels av andra faktorer såsom tvistefrågas principiella vikt och värde. Ofta får ju ADs avgöranden betydelse inte enbart för den inblandade medlemmen utan för hela medlemskollektivet.

Förhandlingsdelegationen avgör

Eftersom det rör sig om viktiga bedömningar tas beslut i regel i förbundets förhandlingsdelegation både om att föra frågan till AD och att avstå från detta. När ett sådant beslut fattats och skälen redovisats är det givetvis svårt att i ett senare skede göra gällande att förbundet egentligen bedömt saken på motsatt sätt.

Det är också svårt att kritisera en annan organisation för att den överklagar en dom, eftersom förbundet i en motsvarande situation skulle förbehålla sig rätten att alldeles på egen hand och utan inblandning av andras åsikter ta ställning i en överklagandefråga.

Det aktuella målet

Till sist kan konstateras att den rättsfråga som prövas i det aktuella målet – kort sammanfattat – går ut på om ett anställningsavtal kommer till stånd oaktat enighet inte föreligger om andra anställningsvillkor, bl a sysselsättningsgraden.

Som framgår av inlägget hade läkarföreningen också vid minst två tillfällen förhandlat fram erbjudanden om olika tillsvidareanställningar som lösning på ursprungliga tvister.

För den som gör sig besväret att stäta sig in i ärendet och redovisa samtliga fakta är det nog ganska uppenbart att det inte rört sig om något liknöjt applåderande från förbundet vare sig lokalt eller centralt.

Per Gotthard Lundquist

ordförande, Östergötlands läkarförening

Jan Schöldström

chefsjurist, Sveriges läkarförbund